

СЕКЦІЯ 1

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОЄМНОГО РОЗВИТКУ

*Головатюк В. М., д. е. н., ст. н. с.,
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного
потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»*

Сучасні виклики світової економіки та інноваційна периферійність вітчизняної економіки беззаперечно обумовлюють для України необхідність формування нової парадигми науково-технологічної та інноваційної політики для реалізації національних політико-економічних інтересів у євроінтеграційному та геостратегічному вимірах. Слід зазначити, що впродовж Новітньої доби державна влада фактично звела нанівець нарощування потенціалу стратегічних можливостей продуктивного та конкурентоспроможного науково-інноваційного соціально-економічного розвитку країни. Не вбачаючи в науково-технологічній сфері рушійної сили, спроможної ефективно нарощувати вітчизняний інноваційний потенціал для проектування конкурентного середовища майбутнього, структурування майбутніх своїх конкурентних переваг (компетенцій, недоступних іншим суб'єктам економічних відносин) за рахунок науково-інноваційного продукування багатства суспільних цінностей, вона, прямо чи опосередковано, по суті, накопичувала («консервувала») невирішені проблеми її ефективного функціонування.

Переконливим свідченням означеного можуть слугувати результати дослідження Всесвітнього економічного форуму про стратегічний та ще більш поляризований наукоємний розвиток світової економіки, про що йдеться у доповіді «Готовність до майбутнього виробництва 2018» (*The Readiness for the Future of Production Report 2018*) [1]. У дослідженні використовується шість драйверів та два структурних фактори виробництва. Серед цих компонент у стратегічному контексті наукоємного розвитку доцільно виділити ті із них, які, з одного боку, мають найкращі міжнародні експертні оцінки, а, з другого, також і ті, що мають найгірші.

Виходячи із означеного, серед шести досліджуваних драйверів можна акцентувати увагу на таких драйверах як «технології та інновації» (його питома вага серед усіх шести використаних драйверів виробництва складає 20%), «людський капітал» (його питома вага теж складає 20%) та «інституційна структура» (питома вага складає 20%). В інтегральній оцінці їхня сукупна питома вага складає 60%. Серед двох структурних факторів виробництва доцільно зосередитись на «складності виробництва», питома вага якого складає 60%.

Так, за драйвером «технології та інновації» (оцінюється рівень розвиненості, безпечності та пов'язаності з ІКТ інфраструктури задля підтримки впровадження нових технологій у виробництві) Україна отримала достатньо низькі оцінки – 3,5 бала із 10 можливих та посіла 74 місце серед 100 досліджуваних країн світу. При цьому за оцінкою стану розвитку в країні «технологічних платформ», яка включає оцінки наявності ІКТ, використання ІКТ, цифрової безпеки та конфіденційності даних, отримала 5,0 балів та 75 ранг. За оцінкою «можливостей для впровадження інновацій», що базується на оцінці ефективності промислової діяльності, інтенсивності досліджень та доступності фінансування, отримала 2,0 бала та 68 ранг. Отже за міжнародною експертизою соціально-економічні умови в Україні

для впровадження нових технологій у виробництві відповідають периферії світового науково-інноваційного розвитку.

Якщо за драйвером «технології та інновації» українська економіка отримала досить низькі оцінки у контексті методології та інструментарію дослідження готовності країн до майбутнього виробництва, то за драйвером «людський капітал» отримала оцінки достатньо конкурентоспроможні – 5,8 бала та 34 ранг. Загалом за означеним драйвером оцінюється спроможність країни реагувати на зміни на виробничому ринку праці, спричинених Четвертою промисловою революцією, враховуючи як наявний потенціал можливостей робочої сили, так і довгострокову здатність розвивати належні навички та таланти майбутньої робочої сили.

Високу оцінку економіка України отримала і за таким структурним фактором виробництва як «складність виробництва» – 6,0 балів та 41 ранг. За «складністю виробництва», на думку авторів дослідження, оцінюється поєднання та унікальність продуктів, які може виготовляти країна в результаті обсягу (суми) корисних знань, що накопичені (впроваджені) економікою, реалізовані в продуктах, які вона виготовляє та способи, якими ці знання об'єднуються [1, с. 5-8, 43]. Вважається, що країни з більш складною структурою виробництва більшою мірою сьогодні готові до майбутнього, оскільки вони вже мають виробничу базу, на якій розвиватимуться у майбутньому.

Натомість вражаюче низьку оцінку Україна отримала за драйвером «інституційна структура» – 3,4 бала та 94 ранг. За цим драйвером оцінюється ефективність державних інститутів у країні та якою мірою інституційне середовище сприяє розвитку нових технологій, нових підприємств та бізнесів, а також передового виробництва. Отже, базуючись на означеній оцінці можна вважати, що в Україні впродовж усіх років Незалежності практично не сформована ефективна система державного управління науково-інноваційним розвитком.

Загалом за означеним дослідженням Україна, на жаль, входить до групи 58 країн, яка об'єднує світових аутсайдерів високотехнологічного індустріального розвитку.

Тому, враховуючи співвідношення конкурентоспроможних, та аутсайдерських позицій інноваційності вітчизняного господарства, слід визнати, що нам потрібна амбітна цивілізаційна стратегія наукоємного індустріального розвитку, політика реалізації якої забезпечувала б Україні входження в групу провідних країн світу з сильними лідерськими позиціями для майбутнього виробництва на базі технологій «Індустрії 4.0». І вже на цій основі в подальшому нарощування наукоємного потенціалу української економіки загалом.

Список використаних джерел

1. *The Readiness for the Future of Production Report 2018* [Electronic Resource]. URL: https://www3.weforum.org/docs/FOP_Readiness_Report_2018.pdf.

ІНКЛЮЗИВНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В АГРОСФЕРІ

*Купінець Л. Є., д. е. н., професор
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних
досліджень НАН України*

Прийняття на глобальному рівні Цілей сталого розвитку (ЦСР) у 2015 році та їх адаптація до українських реалій, обумовили урахування ЦСР у процесах стратегічного планування, макроекономічного прогнозування та програмного розвитку країни [1]. В основу ЦСР та Стратегії сталого розвитку України до 2030 року покладено вирішення нагальних проблем людства при досягненні інклюзивного росту та раціонального